

Отговори

1. Служителката на банката законосъобразно е отказала да извърши поисканата от непълнолетния Петър и неговата майка банкова операция. Исканото действие е разпоредително, а сумите по сметката представляват детски влог. Съгласно чл. 130, ал. 3 СК извършването на действия на разпореждане с влогове на детето (и с останалите имущества, изчерпателно посочени в разпоредбата) се допуска със съдебно разрешение. От това следва, че за да бъдат изтеглени сумите по сметката на Петър, няма да са достатъчни неговото волеизявление като титуляр на правата и попечителското съдействие на неговата майка (чл. 4, ал. 2 ЗЛС), която видно от казуса, упражнява родителските права. Ще е нужен и нарочен съдебен охранителен акт, посредством който се гарантира, че допуснатото разпореждане не противоречи на интересите на Петър. Изискването за съдебно разрешение с имуществата по чл. 130, ал. 3 СК е израз на законодателна закрила и обвързва както детето и неговите родители, така и всяко трето лице, което по закон е натоварено да им окаже съдействие по повод извършването на съответния разпоредителен акт. Съдебно разрешение е необходимо независимо от това дали се теглят всички налични суми по влога, или само някаква част от тях.

За да бъдат изтеглени средствата по влога, Петър, със съгласието на своята майка (чл. 28, ал. 2 ГПК), следва да сезира районния съд по настоящия си адрес с искане да разреши извършването на това разпоредително действие. Налице е безспорна съдебна администрация, понеже съдът не е сезиран с искане за защита на нарушено материално право, а с молба да окаже дължимо по закон съдействие на сезиралото го лице. По тази причина искането ще бъде разгледано по правилата на охранителните производства, уредени в чл. 530 и сл. ГПК. Съдебно разрешение ще бъде дадено, ако съдът установи, че желаното разпореждане не противоречи на интересите на детето, което задължително следва да бъде изслушано (чл. 15 ЗЗДет.). Въз основа на издаденото съдебно разрешение, отново с попечителското съдействие на своята майка, Петър ще може да изтегли наличните по влога суми.

2. Трудовият договор е недействителен. Порокът обаче не е свързан с възрастта на Петър, защото той е навършил 15 години, работата е лека, не е вредна, нито опасна, и му позволява да ходи на училище, поради което е дадено и разрешение от Инспекцията по труда, т.е. изпълнени са предпоставките по чл. 301, ал. 2 във връзка с чл. 302 КТ. Петър има ограничена трудова дееспособност и не се нуждае от съгласието на родител,

за да подпише трудовия си договор. Но се очаква студентите да забележат, че работодател е ЕТ „Ивас“ – Иво Ивов, а Гочев заема длъжност „управител“ на сладкарница „Ива1“, в която е назначен Петър. В това си трудово-правно качество Гочев е само непосредствен ръководител спрямо персонала на сладкарницата, а не е физическото лице, което представлява работодателя и изразява неговата правна воля¹. Следователно, трудовият договор, носещ подписа на Гочев, не е подписан от надлежното лице, което, в случая, е самият Иво Ивов или негов прокурист. Този порок – сключване на трудов договор от името на работодателя с подписа на длъжностно лице по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на КТ без представителна власт, може да бъде отстранен от работодателя (чл. 74, ал. 6, предл. второ КТ).

Искът на Гергана срещу Гочев е недопустим. Искът за недействителност на трудовия договор може да се предявява или от едната страна по трудовия договор срещу другата страна, предизвикала порока, или от държавен орган срещу двете страни (чл.74, ал. 3 КТ). Гергана, макар и майка, която упражнява родителските права спрямо непълнолетния Петър, няма право да предявява иска за недействителност на трудовия договор от негово име, защото страна по този договор е само Петър. Гергана е трето лице по отношение на този трудов договор. Тя няма правен интерес от обявяване на недействителността му. От друга страна, по съображенията, посочени по-горе, Гочев също е ненадлежен ответник по иск за недействителност на трудовия договор, защото не е нито работодател, нито представител на работодателя, а само непосредствен ръководител спрямо Петър. По начина, по който е квалифициран, искът на Гергана се явява и неоснователен. При сключването на трудовия договор Петър има право да действа самостоятелно, защото има ограничена трудова дееспособност. Законовото изискване на чл. 4, ал. 2 ЗЛС за съгласие на родител или попечител при извършване на правни действия от непълнолетен не е нарушено. То се дерогира от правилата на чл. 301, ал. 2 във връзка с чл. 302 КТ.

3. Искът на Манол е с правно основание чл. 150 СК и следва да бъде предявен срещу сина му Петър, който е насрещната страна по материалното правоотношение. Като непълнолетен, Петър ще извършва съдопроизводствените действия в процеса лично, но със съдействието на своята майка (чл. 28, ал. 2 ГПК). Непълнолетните не разполагат със специална процесуална дееспособност да водят и да отговарят сами по иски за издръжка. Извършените от Петър правни действия, за които

¹ Така в Коментар на Кодекса на труда, 11-то изд., с. 202.

Гергана не е дала родителското си съгласие, ще бъдат недействителни, но тя може да ги валидира като ги потвърди (чл. 101 ГПК). За процесуалната дееспособност на страните, съдът следи служебно.

Особено съществено е студентите да съобразят, че Манол няма право на иск срещу Гергана, а също, че тя не е законен представител на ответника Петър.

За да може да измени или прекрати присъдената издръжка, съдът трябва да констатира, че обстоятелствата, при които тя е била определена, са съществено и трайно изменени. Става въпрос все за обстоятелства, които обуславят самото право на издръжка или са от значение за законосъобразното определяне на нейния размер. Издръжката на ненавършило пълнолетие дете от неговите родители е специална и по правило се дължи независимо от наличието на общите предпоставки по чл. 139 СК, тоест без оглед на това дали детето е неработоспособно и дали може да се издържа от собственото си имущество (чл. 143, ал. 2 СК)². Следователно сам по себе си фактът, че Петър е придобил трудова дееспособност не е основание за преразглеждане размера на присъдената издръжка, а още по-малко за нейното прекратяване. Принципно това важи и за притежаваното от него имущество, което не носи доходи и не е от естество непосредствено да задоволява неговите потребности. Според установеното в съдебната практика разбиране обаче получаваните от ненавършилото пълнолетие дете лични средства – пенсия, стипендия, трудово възнаграждение и др., се вземат предвид при определяне на размера на дължимата родителска издръжка. За нуждите на детето, които могат да бъдат задоволени с негови лични средства, родителите не дължат издръжка (ППВС № 5–1970, т. 2). Общата идея, от която практиката изхожда, е, че и при издръжката по чл. 143 СК оправданите и обективно съществуващи (незадоволени) нужди са основание на алиментното право.

Предвид изложеното, обстоятелството, че Петър е започнал да реализира трудови доходи, дава основание на Манол да поиска преразглеждане на размера на присъдената родителска издръжка. Дали съдът ще уважи предявената претенция зависи от конкретната преценка на нуждите на непълнолетния ответник³. Възможно е тези нужди да са

² Поради това издръжката по чл. 143 СК често се означава като безусловна. Вж. Ненова, Л. Семейно право. Нова редакция проф. Методи Марков. Книга втора. С.: Софи-Р, 2010, с. 525, и Марков, М. Задължение за издръжка – В: Цанкова, Ц., М. Марков, Ан. Станева, В. Тодорова Коментар на новия Семейен кодекс. С.: Труд и право, 2009, с. 424.

³ От значение, разбира се, е и промяната във възможностите на ищеца да предоставя присъдената издръжка, но такива съображения той не излага.

нараснали, и въпреки реализираните трудови доходи от детето, съдът да откаже да намали присъдената издръжка.

4. Непълнолетните са деликтоспособни, когато са били в състояние да ръководят постъпките си и да разбират свойството и значението на извършеното от тях противоправно деяние. С оглед на данните в казуса може да се приеме, че тези изисквания са удовлетворени и Петър отговаря за причинените на Спасов вреди (чл. 45 ЗЗД)⁴. Постигнатото между двамата съглашение има за цел да бъдат уредени отношенията помежду им по повод на осъществения от Петър деликт и може да бъде квалифицирано като договор за спогодба по смисъла на чл. 365 ЗЗД. Посредством постигнатата спогодба, Петър прехвърля собствеността върху притежаваната от него електрическа тротинетка на Спасов. За да извърши това разпореждане, принципно Петър не се нуждае от попечителското съдействие на своята майка, понеже тротинетката е закупена със средства от трудовото му възнаграждение (чл. 4, ал. 2 ЗЛС). Може да се твърди обаче, че последиците на сключения договор надхвърлят простото разпорежда с придобитата от непълнолетния вещ. Така е, защото със спогодбата, посредством взаимни отстъпки, се уреждат окончателно отношенията по повод на породения между лицата спор. С оглед на тези съображения би могло да се поддържа, че съгласието на родител все пак е било необходимо за законосъобразното сключване на договора. Ако са разсъждавали в тази насока, от студентите се очаква да съобразят, че позволените от закона сделки, извършени от непълнолетни без родителско съдействие, са унищожяеми (чл. 27 ЗЗД) и пораждат правни последиците. От това следва, че и в този случай Спасов трябва да се счита за собственик на тротинетката и може да бъде принуден да я върне само след надлежното унищожаване на договора с влязло в сила конститутивно съдебно решение.

Сключеният между Петър и Галин Спасов договор бе квалифициран като спогодба, доколкото неговата цел е да бъдат окончателно уредени, включително и посредством взаимни отстъпки, отношенията помежду им, възникнали в резултат на осъществения деликт. Като спогодба, постигнатото съглашение се ползва с *правоустановяващо действие*. Това означава, че след сключване на споразумението, отношенията между страните се считат за такива, каквито то ги прогласява. Какво е било съдържанието на тези отношения преди това е ирелевантно. Напълно допустимо е търсената със спогодбата определеност и яснота в отношенията между страните да е била постигната посредством отказ от съществуващи

⁴ За причинените вреди може да бъде ангажирана и отговорността на Гергана на основание чл. 48 ЗЗД.

права, респективно – поемане на несъществуващи задължения. Със сключването на спогодбата Петър и Галин Спасов са се задължили занапред да спазват поведение, отговарящо на установеното с нея правно положение. Никоя от страните, доколкото спогодбата е произвела действие и ги обвързва, няма правото да претендира, че отношенията помежду им следва да бъдат уредени по начин различен от договорения. Изводът е, че щом постигнатата спогодба поражда правни последици, Спасов няма правото да претендира действително претърпените от деликта вреди. Спогодбата би била материалноправна пречка за уважаването на подобна искова претенция.

5. Тъй като има трудова дееспособност, непълнолетният Петър има и специална процесуална дееспособност по спорове, свързани с трудовото му правоотношение (чл. 28, ал. 3 ГПК).

По правилото на чл. 123а, ал. 3 КТ за задължения към работниците и служителите, възникнали преди промяната в работодателя – в случая преди отдаването на сладкарницата под наем, отговарят солидарно двамата работодатели, в случая ЕТ „Ивас“ – Иво Ивов и „Импулс“ ООД. Другарството между солидарните длъжници е обикновено, а не необходимо. Следователно съединените икове за двете неплатени месечни трудови възнаграждения могат да бъдат предявени и само срещу новия, или само срещу стария работодател. Родовата подсъдност е пред районен съд. Местната подсъдност, тъй като ищец е работникът, се определя по чл. 114 ГПК. Студентите следва да съобразят, че трудът е полаган в сладкарницата в град Пловдив, докато седалището на ЕТ „Ивас“ е в Асеновград, така че Петър може да се възползва от правилото, позволяващо да предяви иска пред съда по мястото на полагане на труда, т.е. пред районен съд – Пловдив. По силата на чл. 310, ал. 1, т. 1 ГПК иковете за трудово възнаграждение се разглеждат по реда на бързото производство.